

Oriveden seudun
kansalaisopisto

TAITEEN PERUSOPETUS

Musiikin ja kuvataiteen
yleinen oppimäärä

2025

1 TOIMINTA-AJATUS	2
2 MUSIIKIN JA KUVATAITEEN TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN YLEISET TAVOITTEET	2
2.1 Tehtävä ja arvoperusta	2
2.2 Yleiset tavoitteet ja toiminnan kehittäminen.....	3
2.3 Oppimiskäsitys	3
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	4
3.1 Oppimisympäristöt ja yhteistyö.....	4
3.2 Toimintakulttuuri	5
3.3 Opetuksen tarjonta, opetusjärjestelyt ja työtavat	5
4 OPINTOJEN RAKENNE JA LAAJUUS	6
4.1 Opintojen rakenne	6
4.2 Opintojen laajuus	6
5 OPPIMÄÄRÄN JA OPETUKSEN YKSILÖLLISTÄMINEN	7
6 OPPILAAXI OTTAMINEN, OPINTOPAIKAN SÄILYMINEN JA PERUMINEN	7
6.1 Muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen	8
7 MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN	9
7.1 Musiikin yhteiset opinnot	10
7.1.1 Solistinen aine	12
7.1.2 Yhteismusisointi	14
7.1.3 Musiikin hahmotustaidot ja musiikin tuntemus.....	14
7.2 Musiikin teemaopinnot.....	15
7.2.1 Solistinen aine	17
7.2.2 Yhteismusisointi	18
7.2.3 Valinnaiset opinnot	18
8 KUVATAIDEOPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN	19
8.1 Kuvataiteen yhteiset opinnot	19
8.1.1 Kuvataiteen yhteisten opintojen sisällöt ja laajuudet	21
8.2 Kuvataiteen teemaopinnot	22
8.2.1 Kuvataiteen teemaopintojen sisällöt ja laajuudet.....	23
9 OPPIMISEN ARVIOINTI JA ARVIOINNIN KOHTEET	24
10 TODISTUKSET JA KOSKI-TIETOVARANTO	25
11 VOIMAANTULO	26

1 TOIMINTA-AJATUS

Oriveden seudun kansalaisopistossa annetaan yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta *musiikissa* ja *kuvataiteessa*. Oriveden seudun kansalaisopiston taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän musiikin ja kuvataiteen opetussuunnitelma noudattaa Opetushallituksen vahvistaman taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteita 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetuksesta vastaa musiikissa Merikanto-opisto, kuvataiteessa järjestetään ainoastaan yleisen oppimäärän mukaista opetusta kansalaisopiston toimesta.

Oriveden seudun kansalaisopiston taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän *musiikin*opetuksen tavoitteena on tarjota musiikista kiinnostuneille lapsille, nuorille ja aikuisille tavoitteellista, vuodesta toiseen etenevää musiikin perusopetusta.

*Kuvataide*opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen eri osa-alueilla: Kuvallinen ilmaisu, kuvallinen media, kulttuuriperintö, esineympäristö ja muotoilu sekä luonnon ja rakennetun ympäristön visuaaliset ilmiöt. Oppilas oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvottamaan kuvataiteen ilmiöitä nyky-yhteiskunnassa historiallisesta, eettisestä ja esteettisestä näkökulmasta.

2 MUSIIKIN JA KUVATAITEEN TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN YLEISET TAVOITTEET

2.1 Tehtävä ja arvoperusta

Musiikin ja *kuvataiteen* perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda edellytyksiä hyvän taidesuhteen syntymiselle sekä musiikin ja kuvataiteen itsenäiselle ja elinikäiselle harrastamiselle. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ja säilyttää kansallista ja paikallista musiikki- ja kuvataidekulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiselle Suomessa. Tätä tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen. Taiteen perusopetus pohjautuu

arvoperustaan, jossa taiteen perusopetus rakentuu yhdenvertaisuuden, ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämäänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa.

2.2 Yleiset tavoitteet ja toiminnan kehittäminen

Musiikin ja kuvataiteen yleisen oppimäärän tavoitteena on kulttuurisen osallisuuden ja elinikäisen taidesuhteen edistäminen. Taidekasvatuksen tavoitteena on edelleen vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyttä, tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemista. Opinnot tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia taiteen kokemiseen ja tekemiseen sekä taiteesta nauttimiseen.

Tavoitteena on myös tukea oppilaan minän kasvua ja kehittymistä sekä kykyä jäsentää ympäröivää todellisuutta. Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tukea oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Lisäksi tavoitteena on ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on myös antaa oppilaalle valmiuksia hakeutua myöhempiin, kyseessä olevan taiteenalan ammatillisiin ja korkea-asteen opintoihin.

Musiikin ja kuvataiteen yleisen oppimäärän opetukseen sisältyy myös taiteidenvälisyys. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä kansalaisopiston muiden taideryhmien, taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen, mm. Merikanto-opiston, koululaitoksen, musiikkiyhdistysten, yksittäisten taiteilijoiden ja yhdistysten sekä oppilaiden vanhempien kanssa.

Taiteen perusopetusta pyritään kehittämään jatkuvasti. Oppilailta kerätään kurssipalautetta vähintään kerran lukuvuodessa. Myös opettajat ovat osallistuneet opetussuunnitelmatyöhön ja heitä kuullaan jatkuvasti taiteen perusopetuksen kehittämiseen liittyen. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteena on jatkuva uudistuminen, ajan hermoilla pysyminen ja reagoiminen oppilaiden kouluttautumistarpeisiin, käytettävissä olevat resurssit ja linjaukset huomioiden.

2.3 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi, jossa oppilas on aktiivinen toimija. Opiskelu on tavoitteellista ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa,

vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia. Vuorovaikutus ryhmän ja ympäristön kanssa sekä eri aistien käyttö ja keuhollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia tekijöitä. Oppiminen vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää siten myös hänen hyvinvointiaan. Oppilaita ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämisessä. Kehittymisen kannalta myös harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitoja.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimisympäristöt ja yhteistyö

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä käytäntöjä ja yhteisöjä, joissa taiteen perusopetuksen alainen opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Tavoitteena on, että oppimisympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista, antaa hänelle onnistumisen kokemuksia, on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Oppilaan tulee voida asettaa omia tavoitteitaan ja häntä kannustetaan työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa, sekä tekemään yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa. Heitä kannustetaan sekä kulttuurin tuottajiksi että käyttäjiksi sekä tiedostamaan kulttuurihyvinvoinnin näkökulma. Taiteidenvälisyys antaa tähän lisämausteensa ja oppilaita kannustetaan luomaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa verkostoja eri toimijoiden kanssa. Oppilaitos tekee säännöllistä yhteistyötä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa mm. keskustelujen, oppilaskirjeiden, sähköisen viestinnän ja erilaisten kyselyiden muodossa.

Tilojen, työvälineiden ja materiaalien tulee mahdollistaa opetussuunnitelman perusteiden mukainen opiskelu. Oppimisympäristö tulee olla fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Oriveden seudun kansalaisopistossa *musiikin* taiteen perusopetusta annetaan tällä hetkellä seuraavissa tiloissa: Oriveden Yhteiskoulu, Rovastinkankaan koulu, Kultavuoren koulu, Orivesitalo, Oriveden seurakuntakeskus sekä Juupajoella Kopsamon koulu ja Juupajoen koulukeskus. *Kuvataide*opetusta annetaan tällä hetkellä seuraavissa tiloissa: Taidepaja, Kultavuoren, Eräjärven ja Rovastinkankaan koulut. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden kanssa tuovat yhteiskunnallisen ja sosiaalisen näkökulman opintoihin. Tavoitteena on myös tarjota edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen.

3.2 Toimintakulttuuri

Kansalaisopiston toiminnan perusta pohjautuu lakiin vapaasta sivistystyöstä ja siinä määriteltyihin arvoihin ja tavoitteisiin. Oriveden kansalaisopiston toiminnassa korostuu paikallisesti ihmisläheisyys. Tärkeitä nimittäjiä toimintaympäristön määrittelyssä ovat helposti lähestyttävä ja matalan kynnyksen toiminta. Tärkeitä tekijöitä ovat myös henkilöstön asenne työhön ja asiakkaan kohtaamiseen sekä palautteeseen reagoiminen. Kurssien suunnittelu ja sisällöt lähtevät asiakkaiden todellisista tarpeista. Pienikokoisessa kansalaisopistossa on mahdollista reagoida muutostarpeisiin nopeasti ja luoda myös kasvokkain kontakteja asiakkaisiin ja sidosryhmiin. Työskentely on hyvin käytännönläheistä. Kurssimaksut pyritään pitämään mahdollisimman kohtuullisina ja kurssitoimintaa järjestetään myös keskusta-alueen ulkopuolella. Nämä ovat tärkeitä asioita palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta.

Kuvataiteen ja musiikin taiteen perusopetuksen lähtökohtana on kaikille avoin opetus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opintoihin voi päästä kuka tahansa (7 v täyttänyt) tietoihin, taitoihin tai ikään katsomatta. Kurssilaiset ovat kaikki yhtä tärkeitä ja heidän erilaisuutensa on myös kansalaisopiston voimavara. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on antaa musiikillisia ja visuaalisia kokemuksia, joissa pääpaino on kuvataiteesta, musiikista ja musisoimisesta sekä visuaalisesta työskentelystä nauttiminen, omien taitojen kehittäminen omista lähtökohdista käsin. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan elinikäistä kasvua ja hyvinvointia musiikin ja kuvataiteen keinoin. Välittävä ja osallistava vuorovaikutus ovat toiminnan keskeisiä piirteitä. Osallisuus syntyy kuuntelevasta ja rakentavasta yhteistyöstä, jonka keskiössä on koko ajan toiminnan kehittäminen asiakkaita palvelevista lähtökohdista käsin.

3.3 Opetuksen tarjonta, opetusjärjestelyt ja työtavat

Oriveden seudun kansalaisopisto rakentaa opetustarjontansa opetussuunnitelmassa luetelluista opintokokonaisuuksista. Kansalaisopisto samoin määrittelee yksittäisten opintokokonaisuuksien keston ja laajuuden edellä määriteltyjen tavoitteiden pohjalta. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa jatkuvana, joka lukuvuosi järjestettävänä opetuksena (kuten instrumenttitaidot ja taiteen perusopetuksen kuvataideryhmät). Osa opetuksesta toteutetaan tarpeen ja resurssien mukaan. Opetus toteutetaan yksilöopetuksena (instrumenttitaidot) ja/tai ryhmäopetuksena. Kunkin opintokokonaisuuden kokonaistuntimäärässä on huomioitu sekä kontaktiopetuksen että itsenäisentyöskentelyn osuus. Opetus on viikko- ja/tai periodiopetusta tai opetusta voidaan järjestää myös lyhytkursseina.

Oppilaat tekevät opiskelusuunnitelmansa opiston opetustarjonnan pohjalta. Opetuksen tarjontaa ja opetusjärjestelyjä suunniteltaessa otetaan huomioon, että ne muodostavat

oppilaiden tavoitteita palvelevan kokonaisuuden. Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat yleisen oppimäärän tavoitteiden lisäksi oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Valittujen työtapojen ja opiskeluympäristöjen tulee sallia monipuolinen työskentely niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muidenkin kanssa.

Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että oppilaat saavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen ja toisilta oppimiseen. *Kuvataiteessa* työtavat valitaan niin, että ne tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa sekä siten myös kriittisen ajattelun kehittymistä. *Musiikissa* hyödynnetään mahdollisimman paljon yhteismusisoinnin tarjoamia mahdollisuuksia oppimiseen. Sekä musiikissa että kuvataiteessa oppilasta kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli työtapojen valinnassa.

4 OPINTOJEN RAKENNE JA LAAJUUS

4.1 Opintojen rakenne

Musiikin ja kuvataiteen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opinnot muodostuvat yhteisistä opinnoista ja teemaopinnoista, joita voi edeltää varhaisiän musiikkikasvatus/kuvataideopinnot.

Musiikin yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tavoitteena on musiikin perustaitojen hankkiminen, kun taas *kuvataiteessa* tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä ilmaista itseään kuvallisesti, tulkita kuvaa ja arvioida sitä kriittisesti. Teemaopintojen tavoitteena on näiden perustaitojen laajentaminen ja syventäminen. Yksittäisten opintokokonaisuuksien kesto ja laajuus on mainittu musiikin ja kuvataiteen opetussuunnitelmassa tavoitteiden ja sisältöjen kohdalla. Kokonaistuntimäärää laskettaessa otetaan musiikissa huomioon esiintymisten ja/tai konserttikäyntien, sekä oman harjoittelun osuus.

4.2 Opintojen laajuus

Musiikin ja kuvataiteen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia. Opinnot jakautuvat kahteen osaan: Yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Opintojen laajuuden laskennallisena perustana on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Taiteen perusopetuksen *musiikin* yleisen oppimäärän opintoihin voi käyttää maksimissaan 10 vuotta. Tämän jälkeen opintopaikkaa tulee hakea uudelleen. *Kuvataiteessa* yleisen oppimäärän opinnot on jaettu yhdeksälle lukuvuodelle. Opintojen tavoitteena on oppilaan edistyminen, ei niinkään oppimiseen käytetty aika. Opintojen suoritusajassa on tämän vuoksi myös yksilöllisiä eroja.

5 OPPIMÄÄRÄN JA OPETUKSEN YKSILÖLLISTÄMINEN

Oriveden seudun kansalaisopistossa ei ole *musiikin* taiteen perusopetuksessa tutkintojen suorittamispakkoa, vaan oppilas voi edetä opinnoissaan omin yksilöllisin tavoittein. Kansalaisopistoon ei myöskään ole pääsykokeita, joten jokainen aloittaa opintonsa omista yksilöllisistä lähtökohdistaan. *Kuvataide*opintoihin ei ole pääsyvaatimuksia, vaan mukaan voi päästä kaikki 6 v täyttäneet lapset.

Mikäli oppilas ei sairauden, vammaisuuden tai muiden näihin verrattavissa olevien erityistarpeidensa vuoksi pysty opiskelemaan kansalaisopiston opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan opetussuunnitelman tavoitteita yksilöllistää oppilaan edellytyksiä vastaaviksi. Oppilaalle laaditaan tällöin henkilökohtainen opiskelusuunnitelma yhdessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Yksilöllistäminen voi käytännössä tarkoittaa opetuksen sisältöjen, tavoitteiden, opiskeluajan, tarvittavien tukitoimien, opetuksen toteuttamistavan ja/tai arviointimenetelmien yksilöllistämistä. Oppimäärän yksilöllistämisen mahdollisuudesta ja opinto-ohjauksesta annetaan tietoa oppilaille ja heidän huoltajilleen vuosittaisessa infokirjeessä.

6 OPPILAAKSI OTTAMINEN, OPINTOPAIKAN SÄILYMINEN JA PERUMINEN

Tämän opetussuunnitelman mukaiseen taiteen perusopetuksen *musiikin*opetukseen tulevat oppilaat pääsevät sisään opintoihin pääsääntöisesti varasijajonon kautta. Varasijajonopaikka säilyy niin kauan kuin oppilas saa opiskelupaikan kansalaisopistossa. Keneltäkään ei edellytetä aikaisempaa instrumentin hallintaa. Kansalaisopistossa ei myöskään järjestetä pääsykokeita, vaan kaikilla 7 vuotta täyttäneillä (Yksinlaulu 12 vuotta täyttäneillä) on tasavertainen oikeus päästä oppilaaksi. Yksinlauluoppilailta edellytetään laulunäyte opintoihin hakeutumisen yhteydessä.

Instrumenttiopetukseen voidaan ottaa oppilaaksi 7 vuotta täyttänyt oppilas. Tätä nuorempi lapsi voidaan ohjata hakeutumaan musiikkileikkikouluun, instrumenttipienryhmään tai soitinvalmennusryhmään. Lauluoppilaaksi voidaan ottaa 12 vuotta täyttänyt tai sitä vanhempi hakija.

Oppilas voi säilyttää musiikissa opiskelupaikkansa enintään kymmenen vuoden ajan. Opintopaikan säilymisen edellytyksenä on, että oppilas on

- tehnyt jatkoilmoittautumisen seuraavalle lukuvuodelle määräaikaan mennessä
- maksanut lukukausimaksunsa
- esiintynyt vähintään kerran lukuvuoden aikana
- edistynyt opinnoissaan opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti, yksilölliset tavoitteet huomioiden

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiseen *kuvataide*opetukseen hakeudutaan kansalaisopiston vuosittaisen ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Kuvataiteen opintoihin voivat hakeutua kaikki 6 vuotta täyttäneet lapset. Kuvataideryhmiä on kolme: 6–7 v, 8–10 v ja 11–13 v. Ryhmät elävät ilmoittautuneiden ikärakenteen ja määrän mukaan. Kuvataiteen opetukseen hyväksytään opiskelemaan, vaikka ei olisi suorittanut varhaisiän kuvataiteen opintoja. Kuvataideryhmäläisillä on jatkoilmoittautumismahdollisuus seuraavan lukuvuoden opintoihin.

Opintopaikka voidaan perua kansalaisopiston taholta edellä mainittujen syiden lisäksi myös, mikäli oppilas toiminnallaan häiritsee tai vaikeuttaa opetusta tai on perusteettomasti pois oppitunneilta. Päätöksen opintopaikan perumisesta tekee kansalaisopiston rehtori.

6.1 Muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen

Muualla suoritettuja opintoja, jotka tavoitteiltaan ja sisällöiltään vastaavat Oriveden seudun kansalaisopiston asettamia tavoitteita ja sisältöjä, voidaan hyväksi lukea *musiikin* taiteen perusopetuksen opintosuorituksiksi. Tällaisia opintoja voivat olla esim. muissa oppilaitoksissa harjoitetut tavoitteelliset musiikkiopinnot.

Opetussuunnitelman perusteet ovat yhteiset arkkitehtuurille, kuvataiteelle, käsityölle ja audiovisuaaliselle taiteelle. Näillä taiteen alueilla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi keskenään *kuvataide*opinnoissa.

Päätöksen vastaavuuksista kansalaisopisto tekee tapauskohtaisesti.

7 MUSIIKIN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

Musiikin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteena on luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle sekä musiikin itsenäiselle ja elinikäiselle harrastamiselle. Tavoitteena on myös tukea aikuisten omaehtoista musiikin harrastamista. Musiikin yleisessä oppimäärässä on tärkeää yhdessä opiskelu ja oppiminen sekä yhteismusisointi, johon yksilöopetus antaa valmiuksia. Oppilaita rohkaistaan itsenäiseen musiikin tuottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas saa valmiuksia laulamiseen ja soittamiseen sekä säestämiseen, improvisointiin, säveltämiseen ja sovittamiseen.

Oppilaita ohjataan omaan harjoitteluun ja itsenäiseen työskentelyyn sekä oman edistymisensä ja oppimisensa arviointiin. Oppilaita kannustetaan musisoimaan ja harjoittelemaan yhdessä toisten kanssa sekä osallistumaan erilaisiin esiintymistilaisuuksiin. Musiikin kuuntelu on tärkeä osa kaikkea musiikin oppimista. Oppilaita rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti kulttuurielämään niin musiikin tuottajana kuin kuulijanakin.

Aikuisten musiikkiopinnot

Aikuisten opetuksessa otetaan huomioon, että aikuiset harrastajat ovat musiikkitaidoissaan ja -tiedoissaan hyvin eri vaiheessa ja heidän kiinnostuksen kohteensa ja harrastusmotivaationsa ovat monenlaisia. Aikuisten oppimisessa korostuu itsenäisyys ja oma-aloitteisuus, ja opetuksessa otetaan huomioon aikuisten kyky ohjata itse omaa oppimistaan ja harjoitteluaan. Osallistuminen opiskelun suunnitteluun ja arviointiin ovat onnistuneen opiskelun edellytyksiä. Sitoutuminen sekä halu oppia ja kehittyä ovat oppimisen vahva tuki, joka voi korvata esimerkiksi iän tuomia fyysisiä rajoituksia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioonottaminen sekä kannustava ja myönteinen palaute ovat myös aikuisten oppimisessa tärkeitä.

Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmälle musiikkiharrastukselle. Lapsi kehittyy kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musiikin elementit – rytmi, muoto, harmonia, melodia, dynamiikka ja sointiväri – sekä musiikin työtavat – laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta, kuunteleminen – muodostavat opetuksen keskeisen sisällön. Elämysten avulla, leikin keinoin harjaannutetaan lapsen musiikillista muistia ja musiikillisia valmiuksia sekä tuetaan hänen kognitiivista,

emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystään kokonaisvaltaisesti. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän kokonaistuntimäärään ei lasketa varhaisiän musiikkikasvatus -opintoja, vaan ne ovat niin sanottuja valmentavia (soitinvalmennus ja soitinstartti) tai instrumenttiopetusta tukevia opintoja.

Oriveden seudun kansalaisopistossa varhaisiän musiikkikasvatusta toteutetaan seuraavasti:

- vauvamuskari 3-12kk
 - musiikkileikkikoulu 1 v (lapsivanhempi -ryhmä)
 - musiikkileikkikoulu 2 v (lapsivanhempi -ryhmä)
 - musiikkileikkikoulu 3 v (tarvittaessa lapsivanhempi -ryhmä)
 - musiikkileikkikoulu 4 v
 - musiikkileikkikoulu 5–6 v
 - soitinvalmennus 6–8 v
 - soitinstartti 7–9 v
 - starttibändi 8–11 v
-
- Opetus on ryhmäopetusta (maks. 10 lasta/ryhmä, soitinstartti/starttibändi maks. 6–8 lasta)
 - Opetusta on 45 min / ryhmä, kerran viikossa
 - Opintojen laajuus on 24 h / lukuvuosi
 - Kurssitarjonta vaihtelee vuosittain

Musiikin yleinen oppimäärä muodostuu seuraavista opintokokonaisuuksista:

7.1 Musiikin yhteiset opinnot

Yhteisten opintojen tavoitteena on musiikin perustaitojen harjoittelu ja musiikin hahmotuskyvyn kehittäminen. Musiikin genreihin ja perusohjelmistoon tutustutaan soittaen, laulaen ja kuunnellen. Yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia / 11.11 opintopistettä (op).

Soittaminen ja laulaminen

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu valitsemaansa instrumenttiin
- harjoittelee laulamisen, soittamisen ja yhteismusisoinnin perustaitoja
- saa valmiuksia uuden kappaleen harjoitteluun
- harjoittelee ymmärtämään ja lukemaan musiikin merkitsemistapoja
- omaksuu hyviä harjoittelutapoja sekä pyrkii harjoittelemaan säännöllisesti
- saa mahdollisuuden yhteismusisointiin

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu musiikilliseen ilmaisuun ja kehittyy siinä opintojensa myötä
- saa valmiuksia esiintymisen harjoitteluun
- oppilasta ohjataan toteuttamaan oma osuutensa osana musiikillista kokonaisuutta
- harjoittelee musiikillista ilmaisua
- harjoittelee musiikin dynamiikkaa ja nyansseja
- harjoittelee tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja improvisointia

- saa ilonkokemuksia soittaessaan/laulaessaan opettajan kanssa, myöhemmin yksin
- saa esiintymiskokemuksen vähintään kerran lukuvuodessa
- harjoittelee erilaisten sävellysten tyylien mukaisia tulkinta- ja ilmaisutapoja

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- innostuu musiikin kuuntelusta ja oppii kuvailemaan kuuntelemaansa musiikkia
- pyrkii kuuntelemaan musiikkia säännöllisesti
- saa valmiuksia oman musisointinsa kuuntelemiseen ja musiikin hahmottamiseen kuulonvaraisesti
- kiinnostuu muiden soittajien/laulajien kuuntelemisesta, ymmärtää muiden kuuntelemisen tärkeyden ja oppii havainnoimaan muiden musisointia
- oppii löytämään ja kokemaan perussykkeen kehossaan ja kappaleessaan
- saa valmiuksia nuotinlukuun ja nuotinkirjoitukseen
- oppii tuntemaan esiintymismerkintöjä
- saa kokemuksia yhteismusisoinnin alkeista

7.1.1 Solistinen aine

Oppilaalla voi olla pääinstrumenttina yksinlaulu, piano, kitara, sähköbasso tai saksofoni (soitinvaihtoehdot 2025). Pääinstrumentista huolimatta kaikkien opintoihin kuuluu sekä laulu- että soitinopintoja. Soitto-oppilailla lauluopinnot voidaan toteuttaa joku instrumenttiopintojen yhteydessä tai oppilas voi osallistua vaihtoehtoisesti erilaisiin lauluryhmiin. Tavoitteena on ensisijaisesti omaan laulamiseen rohkaistuminen ja laulaminen oman soittamisen tukena. Yksinlauluoppilaat perehtyvät jonkin instrumentin alkeisiin niin, että saavat siitä tukea omiin lauluopintoihinsa ja harjoitteluun.

Yksinlaulun opiskelun tavoitteena on kehittää monipuolisesti omaa lauluääntä ja tutustua laajasti laulumusiikin eri aikakausiin, tyylihin ja laulutapoihin. Soitonopetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta puhtaaseen sekä musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun. Oppilas voi valintansa mukaan keskittyä selkeästi joko klassiseen musiikkiin tai rytmimusiikkiin, tai yhdistää molempia suuntautumisvaihtoehtoja opintoihinsa. Samaa instrumenttia ei voi opiskella samanaikaisesti sekä kansalaisopistossa että Merikanto-opistossa.

Solistisen aineen opintojen rakenne ja toteutus

(soitto/laulutunti 22,5 min / vko + itsenäinen harjoittelu)

TASO 1	Musisoinnin iloa	3 v x 25 h	75 h	2,78 op
TASO 2	Musiikista eloa	3 v x 25 h	75 h	2,78 op

Yksinlaulun tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

- Oppilas
 - tutustuu omaan äänenkäyttötapaan ja oppii ymmärtämään ääniharjoitusten merkityksen
 - saa valmiuksia luonnolliseen, terveeseen ja ergonomiseen äänenkäyttötapaan
 - harjoittelee oikeaa hengitystekniikkaa ja äänen yhdistämistä hengitysyhteyteen
 - harjoittelee sävelpuhtautta
 - harjoittelee hyvää lauluryhtiä ja rentoutta laulamiseen liittyen
 - oppii laulujen tulkintaa ja fraseerausta sekä laululyriikoiden työstämistä
 - kehittyy yhteismusisointitaidoissaan
 - perehtyy nuotinlukutaitoon, saa prima vista -valmiuksia ja harjoittelee kuulonvaraista laulamista
 - saa valmiuksia uuden kappaleen harjoitteluun
 - tutustuu lauluohjelmistoon mahdollisimman monipuolisesti
 - harjoittelee tuottamaan omia musiikillisia ideoita
 - harjoittelee esiintymistaitoja ja saa esiintymiskokemuksia
 - saa moniaistillisia kokemuksia lauluharrastuksen myötä

Soitonopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

- Oppilas
 - tutustuu soittimeensa, sen ominaisuuksiin ja rakenteeseen
 - harjoittelee kotona harjoittelun käytänteitä ja merkitystä
 - harjoittelee hyvää soittoasentoa
 - tutustuu soittimen äänen syntymekanismeihin, nyansseihin, erilaisiin soitto- ja artikulaatiotapoihin
 - harjoittelee soittamista kuulonvaraisesti ja ulkomuistista soittamista
 - tutustuu improvisoinnin alkeisiin ja harjoittelee musiikillista keksintää
 - saa valmiuksia nuottien lukemiseen ja kirjoittamiseen
 - tutustuu soitonopetuksen alkeisohjelmistoon, erityylyisiin kappaleisiin ja vapaaseen säestykseen
 - harjoittelee yhteismusisointia
 - saa moniaistillisia kokemuksia soittoharrastuksen myötä

Opinnoissa on huomioitu kontaktiopetus, itsenäinen työskentely ja esiintymiset.

7.1.2 Yhteismusisointi

Yhteismusisoinnissa oppilasta ohjataan laulamaan ja soittamaan yhdessä muiden kanssa sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Oppilas saa ryhmästä innostusta musisointiin ja harjoitteluun. Yhteismusisointia toteutetaan kansalaisopistossa lukuvuodesta riippuen muun muassa seuraavissa muodoissa: Kuorot, Osko-band, Lauluryhmät, Puhallinorkesteri, Instrumenttipienryhmät, Soitinvalmennus ja Soitinstartti. Yhteismusisointiin pyritään myös eri instrumentteja yhdistävissä kokoonpanoissa.

Yhteismusisoinnin rakenne ja toteutus

TASO 2	vähintään 60 h	2,22 op
--------	----------------	---------

Yhteismusisoinnin voi aloittaa jo TASO 1:n aikana.

Opetusta 1 Yhteismusisointiryhmä/vuosi, vähintään 24 h + itsenäistä harjoittelua 6 h.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

- Oppilas
 - harjoittelee yhteismusisointia ohjatusti ja itsenäisesti
 - saa valmiuksia yhteisointiin
 - oppii laulamaan osana yhtyettä/kuoroa
 - oppii musisoimaan suhteessa muihin soittajiin ja laulajiin
 - oppii suhteuttamaan oman instrumenttinsa osaksi muuta ryhmää
 - ymmärtää stemmaharjoittelun merkityksen yhteismusisoinnissa
 - saa esiintymiskokemuksia ja oppii esiintymistaitoja
 - saa kokemuksia yhteismusisoinnin ilosta

7.1.3 Musiikin hahmotustaidot ja musiikin tuntemus

Musiikin hahmotustaidoissa (MuHa) korostetaan teoreettisten asioiden oppimista oman tekemisen, soittamisen ja laulamisen kautta. Yleistavoitteena on nuotinlukutaidon kehittyminen. Sisällöissä keskeisiä osa-alueita ovat rytmi, melodia, intervallit, asteikot ja soinnut. *Musiikin tuntemus* -kokonaisuudessa tavoitteena on tarjota oppilaalle katsaus eri aikakausien musiikkisuuntauksiin ja musiikin lajeihin. Musiikin tuntemus -opinnot voidaan järjestää osana Musiikin hahmotustaitojen opintoja tai erillisenä opintokokonaisuutena.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

- Oppilas
 - oppii nuotinluku- ja kirjoitustaitoa, säveltapailua, soinnuttamista, rytmiiikkaa ja musiikin rakenteiden hahmottamista
 - oppii yhdistämään teoriaopetuksen käytännön musisointiin
 - oppii musiikillista ajattelukykyä
 - ymmärtää musiikillisia lainalaisuuksia
 - kehittyy musiikin jäsentämisessä
 - oppii tuntemaan ja tunnistamaan eri aika- ja tyylikausien musiikkia sekä klassiselta että rytmimusiikin puolelta
 - saa valmiuksia musiikin monipuoliseen kuunteluun

Musiikin hahmotustaidot ja musiikin tuntemus -opintokokonaisuuksien rakenne ja toteutus

TASO 1	30 h	1,11 op
TASO 2	30 h	1,11 op
TASO 3	30 h	1,11 op
yhteensä	90 h	3,33 op
Opetusta 1 lukuvuosi/taso	24 h	
Itsenäistä harjoittelua/etätehtäviä	6 h	

Musiikin hahmotustaitojen opintoja voidaan sisällyttää myös instrumenttiopetukseen ja niitä voi suorittaa myös näyttöjen perusteella.

7.2 Musiikin teemaopinnot

Teemaopintojen tavoitteena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen syventäminen. Teemaopintojen laskennallinen laajuus on 200 tuntia / 7,41 opintopistettä (op). Yhteisissä opinnoissa opiskeltujen instrumenttitaitojen, yhteismusisoinnin, musiikin hahmotustaitojen ja musiikin tuntemuksen rinnalle tulevat valinnaiset aineet. Teemaopinnoissa painottuu yhteismusisointi, oppilaan valmiudet ja kiinnostuksen kohteet huomioiden.

TEEMAOPINNOT
200 h / 7,41 op

Taso 3
Muusikkoutta kohti
200 h / 7,41 op

- * Solistinen aine
105h / 3,89 op
- * Yhteismusisointi
60 h / 2,22 op
- * Valinnaiset opinnot
35 h / 1,30 op

Orsko
Oriveden seudun kansallisooppera

Soittaminen ja laulaminen

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- edistyy instrumentti- ja yhteismusisointitaidoissaan tavoitteidensa mukaisesti
- harjoittelee säännöllisesti ja itsenäisesti
- pyrkii säilyttämään hyvän soittoasennon/lauluryhdin ja rentouden
- käyttää musiikin hahmottamistaitojaan musisointinsa tukena ja saa lisää valmiuksia nuottien lukemiseen ja kirjoittamiseen
- tutustuu soittimen nyansseihin sekä erilaisiin soitto- ja artikulaatiotapoihin
- saa lisää ilmaisullisia valmiuksia kappaleiden tulkintaan
- harjoittelee kappaleita kuulonvaraisesti ja ulkomuistista
- harjoittelee yhteismusisointia enenemässä määrin opettajansa ja/tai muiden oppilaiden kanssa
- tutustuu eri tyyliin kappaleisiin
- ymmärtää kuulonsuojelun merkityksen
- harjoittelee prima vista -soittoa/laulua

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- kehittyy musiikillisessa ilmaisussaan
- saa lisää valmiuksia esittämisen ja esiintymisen harjoitteluun
- kehittyy omien musiikillisten ideoidensa ja säveltämisen saralla
- harjoittelee musiikin dynamiikkaa, nyansseja ja tulkintaa
- saa ilonkokemuksia soittaessaan/laulaessaan yksin tai osana ryhmää
- saa julkisen esiintymiskokemuksen vähintään kerran lukuvuodessa
- kehittyy erilaisten sävellysten tyylien mukaisten tulkinta- ja ilmaisutapojen hallinnassa
- saa mahdollisuuden taiteiden väliseen integraatioon

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- oppii enenemässä määrin kuuntelemaan omaa musisointiaan osana musiikillista kokonaisuutta ja hyödyntämään kuulemaansa
- ymmärtää muiden soittajien/laulajien kuuntelemisen tärkeyden
- oppii hahmottamaan ja jäsentämään kuulemaansa musiikkia
- saa lisää valmiuksia nuotinlukuun tasovaatimusten mukaisesti
- oppii ymmärtämään musiikin perusrakenteita, muotoja, nuottikuvaa ja esiintymismerkintöjä

7.2.1 Solistinen aine

Teemaopinnoissa solistinen aine etenee aikaisempien tavoitteiden pohjalta kohti itsenäisempää muusikkoutta. Itsenäisen harjoittelun merkitys kasvaa opintojen edetessä. Opiskelijalla on mahdollisuus hakea solistista sivuainetta pääaineensa rinnalle.

Solistisen aineen opintojen rakenne ja toteutus

(soitto/laulutunti 30 min / vko + itsenäinen harjoittelu)

TASO 3	Muusikkoutta kohti	3 v x 35 h	105 h	3,89 op
--------	--------------------	------------	-------	---------

7.2.2 Yhteismusisointi

Yhteismusisointi on tärkeä osa instrumenttiopintoja. Opiskelija voi kuulua useampaankin yhteismusisointiryhmään kiinnostuksenkohteistaan, genresuuntautumisestaan ja opintojensa edistymisestä riippuen.

Yhteismusisoinnin rakenne ja toteutus

TASO 3	vähintään 60 h	2,22 op
Opetusta 1 yhteismusisointiryhmä/lukuvuosi	vähintään 24 h	
Itsenäistä harjoittelua	6 h	

7.2.3 Valinnaiset opinnot

Valinnaisia opintoja tehdään koko opintojen aikana vähintään 35 h. Opiskelija voi valita valinnaiset opintonsa kansalaisopiston laajasta kurssivalikoimasta. Ne voivat olla muitakin, kuin alla olevassa listassa mainittuja kursseja. Valinnaiset kurssit hyväksytään tapauskohtaisesti opiskelijan henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa.

Valinnaisten opintojen rakenne ja toteutus

Valinnaiset opinnot: Vähintään 35 h koko opintojen aikana	35 h	1,30 op
---	------	---------

- Musiikkiteknologia
- Maailman musiikki/kansanmusiikki
- Musiikin hahmotustaidot jatko
- Solistinen sivuaine
- Musiikkiryhmät (esimerkiksi Kuorot, Puhallinorkesteri, Lauluryhmät, Bändit, Voicet)
- Musiikin lyhytkurssit
- Taiteiden välisyys/Taideaineiden integraatio (esimerkiksi Sanataide, Teatteri, Kuvataide, Tanssi)
- Säveltäminen
- Yksinlaulajien kohdalla kieliopinnot

8 KUVATAIDEOPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

Kuvataideopetuksessa tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä ilmaista itseään kuvallisesti, tulkita kuvaa ja arvioida sitä kriittisesti. Oppilas oppii hankkimaan omassa ilmaisussaan tarvitsemiaan taitoja ja tietoja sekä harjoittelee niiden käyttöä. Opetuksessa on keskeistä oppilaan visuaalisen yleissivistyksen sekä ajatteluvälineiden, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen. Kuvataideopetuksessa otetaan huomioon taiteidenvälisyys ja tehdään yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.

Kuvataideopetuksessa oppilasta ohjataan ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja tunteitaan kuvallisesti sekä sanallistamaan työskentelyään ja käyttämään monipuolisesti eri materiaaleja sekä tekniikoita. Opetuksessa korostuu mielikuituksen, intuition sekä aistitiedon merkitys. Tavoitteena on kehittää oppilaan tutkivaa ja ennakkoluulotonta työskentelytapaa. Opetuksessa käsitellään teemallisia kokonaisuuksia. Oppilasta rohkaistaan työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa sekä arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Varhaisiän kuvataidekasvatus

Varhaisiän kuvataidekasvatuksessa lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään maalaamalla, piirtämällä, kolmiulotteisia töitä rakentamalla sekä muilla lapsen omaa elämismailmaa koskevilla kuvataiteen ilmaisutavoilla. Kuvataidetta ja visuaalista maailmaa lähestytään leikinomaisin keinoin ja satujen lukemisen kautta. Opetuksessa tarkastellaan ja tutkitaan lähiympäristöä sekä tutustutaan paikalliseen kulttuuriperintöön. Lasta kannustetaan kertomaan omin sanoin omasta työstään ja kuuntelemaan toisten palautetta, yhteisiin keskusteluhetkiin aktiivisesti osallistuen. Opetuksessa kannustetaan lasta iloitsemaan omista ja muiden töistä sekä toimimaan ryhmässä muut huomioon ottaen. Varhaisiän kuvataideopinnot valmentavat lasta taiteen perusopetuksen kuvataideopintoihin. Varhaisiän kuvataideopintojen laajuus on 30 tuntia/lukuvuosi, ja lapsi voi osallistua valmentaviin opintoihin kolmen lukuvuoden ajan. Opinnot on tarkoitettu 4–6-vuotiaille lapsille.

8.1 Kuvataiteen yhteiset opinnot

Kuvataiteen yhteisten opintojen tavoitteena on kuvataiteen perustaitojen hankkiminen. Oppilas oppii kuvataiteen osa-alueiden kautta kuvallisen ajattelun valmiuksia ja kuvan tekemisen perustaitoja ja oppii kehittämään omaa kuvallista ilmaisuaan. Oppilas harjoittelee kuvan visuaalisten peruselementtien käyttämistä sekä tutustuu eri materiaaleihin ja eri

tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin. Oppilas harjoittelee materiaalien ja työskentelyvälineiden käyttämistä tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja kestävän kehityksen mukaisesti.

Opintokokonaisuuksissa edetään niin, että seuraavaan opintokokonaisuuteen siirryttäessä oppilaan taidot ja tiedot kuvataiteen osa-alueista monipuolistuvat ja syvenevät. Opetus on teemallista ja siinä otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaihe. Kuvataiteen osa-alueiden opetustuntimäärät voidaan jakaa useisiin opintokokonaisuuksiin. Opintokokonaisuuksissa annetaan valmiuksia oppilaalle kehittää kuvataiteen ja arjen kuvien sekä oppilaan kulttuurin, nykytaiteen ja taidehistorian tuntemusta. Oppilas tutustuu esineympäristöön, muotoilun perusteisiin, rakennettuun ja luonnon ympäristöön. Kuvallinen työskentely pohjautuu oppilaan havaintoihin, mielikuviin ja mielikuvitukseen.

Taidesuhde

Opetuksen tavoitteena on, että

- oppilaan taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tuetaan tavoitteellisen kuvailmaisun kautta
- oppilaan oman ilmaisun kehittämistä kannustetaan kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- oppilasta innostetaan tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin, taiteiden välisiin työskentelytapoihin sekä hänelle merkitykselliseen taiteeseen

Visuaalinen lukutaito

Opetuksen tavoitteena on, että

- oppilasta innostetaan havainnoimaan ympäristöään moniaistillisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- oppilasta kannustetaan tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- oppilasta ohjataan tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmista
- oppilasta kannustetaan käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä
- oppilasta kannustetaan pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta

Osallisuus ja vaikuttaminen

Opetuksen tavoitteena on, että

- oppilasta kannustetaan pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- oppilasta rohkaistaan tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvojaan
- oppilasta ohjataan kriittisen ajattelun kehittämiseen
- oppilasta kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoin

8.1.1 Kuvataiteen yhteisten opintojen sisällöt ja laajuudet

Kuvataiteen yhteiset opinnot ovat yhteensä 300 opetustuntia / 11.11 opintopistettä (op) ja ne suoritetaan viidessä lukuvuodessa, 2,22 op/lukuvuosi. Oppilas voi aloittaa kuvataiteen yhteiset opinnot kuusivuotiaana ja siirtyy yhteisten opintojen jälkeen teemaopintoihin.

Kuvataiteen yhteisten opintojen opetuksen 300 opetustunnin tuntimäärä viidessä vuodessa edellyttää, että eri oppisisällöt ovat toisiinsa integroituvia opetuskokonaisuuksia. Tuntimäärän vuoksi kaikkia kuvataiteen osa-alueita ei voida tutkia ja kokeilla yhtä syvällisesti. Opetuksessa hyödynnetään perinteisten taideopetuksen menetelmien lisäksi kokeellisuutta esimerkiksi materiaalien, tekniikoiden ja työmenetelmien valinnoissa. Yksilöllisen työskentelyn lisäksi opetus ohjaa oppilaita yhteisöllisen ja osallistuvan taiteen tekemiseen. Oppilaalle tarjotaan monipuolisesti erilaisia kuvallisia keinoja ilmaista itseään ja häntä ohjataan soveltamaan niitä luovasti omassa tekemisessään. Kaikkea opetusta läpäisee taidehistoriaan ja nykytaiteeseen tutustuminen.

Keskeiset sisällöt:

- piirustus, maalaus
- grafiikka, sarjakuva
- kuvanveisto, keramiikka
- arkkitehtuuri, ympäristösuunnittelu
- valokuva, elokuva, video, kuvallinen media
- yhteisötaide, performanssi
- tila- ja ympäristötaide
- monitaiteelliset työmuodot
- taidehistoria

8.2 Kuvataiteen teemaopinnot

Teemaopinnoissa voi painottaa useita tai yhtä kuvataiteen aluetta. Oppilas kehittää taiteellista ilmaisukykyään kuvataiteen teemaopintojen aikana vähintään kahdella tai useammalla valitulla kuvataiteen osa-alueella. Oppilas syventää taitojaan ja tietojään sekä perehtyy aiempaa perusteellisemmin materiaalien ja tekniikoiden mahdollisuuksiin oman ilmaisunsa välineenä. Opintojen aikana oppilaan kyky itsenäiseen työskentelyyn kehittyy ja hän oppii tekemään tietoisesti valintoja omassa ilmaisussaan sekä perustelemaan niitä. Oppilas opettelee arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä ja töitä. Teemaopinnoissa yhdistetään teemallisiksi kokonaisuuksiksi kuvataiteen eri osa-alueita ja toteutetaan taiteiden välisiä teemoja.

Opetuksessa oppilasta ohjataan ilmaisemaan syvällisemmin ajatuksiaan, mielikuviaan ja tunteitaan kuvallisesti sekä sanallistamaan monipuolisemmin työskentelyään ja käyttämään laajemmin eri materiaaleja sekä tekniikoita. Työskentelyssä korostuu mielikuvituksen, intuition sekä aistitiedon merkityksen lisääminen. Opetuksen tavoitteena on kehittää ongelmanratkaisukykyä ja vuorovaikutuksellisuutta. Tavoitteena on myös kehittää oppilaan tutkivaa, ennakkoluulotonta työskentelytapaa ja vahvistaa elinikäisen oppimisen periaatetta kuvataiteen työskentelyssä.

Taidesuhde

Opetuksen tavoitteena on, että

- oppilasta kannustetaan taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, oman oppimisen reflektoinnin ja hänelle merkityksellisen taiteen kautta
- oppilasta kannustetaan oman identiteettinsä pohdintaan erilaisia kuvia tekemällä ja niitä tutkimalla
- oppilasta tuetaan osaamisensa kehittämisessä tavoitteidensa ja näkemystensä mukaisessa työskentelyssä
- oppilasta rohkaistaan käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvailmaisun taitojaan

Visuaalinen lukutaito

Opetuksen tavoitteena on, että

- oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- oppilaan kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia ja kuvallisen kerronnan keinoja vahvistetaan

- oppilaan taidot tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista kehittyvät
- oppilas kehittyy omien tulkintojen perustelemisessa
- oppilasta ohjataan laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta

Osallisuus ja vaikuttaminen

Opetuksen tavoitteena on, että

- oppilasta tuetaan ilmaisemaan näkemyksiään taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin liittyen
- oppilasta ohjataan ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan
- oppilasta kannustetaan kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- oppilasta ohjataan ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään taiteen keinoin

8.2.1 Kuvataiteen teemaopintojen sisällöt ja laajuudet

Kuvataiteen teemaopinnot ovat yhteensä 200 h / 7,41 opintopistettä (op) ja ne suoritetaan neljässä lukuvuodessa. Oppilas aloittaa kuvataiteen teemaopinnot yhteisten opintojen jälkeen.

Keskeiset sisällöt:

- kuvallinen ilmaisu
- taiteentuntemus
- taidehistoria ja nykytaiteen kuvasto
- oppilaan oma kulttuuriperintö ja hänelle vieraiden kulttuurien kuvallinen maailma
- rakennettu-, luonnon- ja esineympäristö
- kuvallinen media

Teemaopinnot yhteensä 200 h / 7,41 opintopistettä (op). Lukuvuodessa opetusta 50 h / 1,85 op, 3–4 tuntia viikossa. Teemaopintoihin sisältyy myös itsenäistä työskentelyä.

9 OPPIMISEN ARVIOINTI JA ARVIOINNIN KOHTEET

Arvioinnin päätehtävänä on tukea oppilaan edistymistä sekä ohjata ja kannustaa häntä opinnoissaan. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa ja se ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itse- ja vertaisarviointiin. Oppilaalle annetaan palautetta kannustavasti mutta totuudenmukaisesti. Oppilaan tulee saada työskentelystään ja suorituksistaan sanallista palautetta suullisesti koko opintojensa ajan. Oppilaan arviointi ja arvioinnin pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja se edistää siten oppilaiden osallisuutta. Palautteen antamisen ja arvioinnin keskiössä on erityisesti oppimisprosessi ja sen aikana tapahtuvat muutokset.

Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppilaan edistyminen *musiikkiopintojen* instrumenttitaidoissa arvioidaan ja kirjataan vuosittain. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan lukuvuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista. Oppilas esiintyy vähintään kerran kunkin lukuvuoden aikana ja saa esiintymisistä suullista palautetta. Esiintyminen voi tapahtua kansalaisopiston matineoissa, erilaisissa tilaisuuksissa, projekteissa, konserteissa tai instrumenttiopettajien järjestämissä pienimuotoisissa luokkamatineoissa. Oman opettajan lisäksi esiintymisessä tulee olla läsnä kansalaisopiston kanssa etukäteen sovittu kuuliija.

Kuvataideopintojen arvioinnin kohteita ovat taidesuhde, visuaalinen lukutaito sekä vaikuttaminen ja osallisuus. Yhteisissä opinnoissa tuetaan oppilaan kuvataiteen perustaitojen hankkimista arvioinnin keinoin. Oppilasta kannustetaan oman oppimisensa sanallistamiseen. Teemaopintojen arvioinnilla tuetaan oppilaan yhteisten opintojen aikana saavuttamien taitojen ja valmiuksien laajentamista ja syventämistä. Arvioinnilla vahvistetaan oppilaan kuvallista ajattelua ja ilmaisua, taidesuhteen muotoutumista, identiteetin rakentumista, visuaalista tietoutta sekä vaikuttamismahdollisuuksia. Oppilasta valmennetaan siihen, että hän oppii asettamaan omat työnsä esille sekä arvostamaan omia ja muiden töitä. Näyttelyiden myötä oppilas kehittyy palautteen vastaanottamisessa ja antamisessa.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksessa ei käytetä numeroarviointia.

10 TODISTUKSET JA KOSKI-TIETOVARANTO

Oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan sekä yleisen oppimäärän yhteiset opinnot että teemaopinnot (vähintään 500 tuntia). Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen. Yleisen oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

Päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- Todistuksen nimi
- Koulutuksen järjestäjä ja oppilaitoksen nimi
- Taiteenala
- Oppilaan nimi ja henkilötunnus
- Opiskeluaika vuosina
- Oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset opinnot ja teemaopinnot sekä kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- Rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- Ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä koulutuksen järjestäjän taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- Maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

Oppilaalle annetaan pyydettyäessä osallistumistodistus myös yksittäin suoritetuista opintokokonaisuuksista. Osallistumistodistus voi sisältää tarvittaessa liitteitä.

Koski-tietovaranto

Koski-tietovaranto on Opetushallituksen kansallinen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitetty integraatiopalvelu. Se sisältää opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon tallennetut tiedot oppijoiden opintosuorituksista, yksittäisistä opiskeluoikeuksista sekä suoritetuista tutkinnoista. Taiteen perusopetuksen opiskeluoikeus- ja suoritustietojen tallentaminen KOSKI-tietovarantoon perustuu aina oppilaan taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjälle tai vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjälle antamaan suostumukseen kyseisten tietojen tallentamisesta. Oppilaalta ja alaikäisen huoltajalta pyydetään kirjallinen lupa opintojen alkaessa. Suostumuksen antaminen on aina vapaaehtoista.

11 VOIMAANTULO

Tämä opetussuunnitelma astuu voimaan 1.8.2025. Ennen 31.7.2025 suoritettut opinnot ovat voimassa ja tehdyt opintosuoritukset merkitään oppilaan päättötodistukseen suoritusaikana voimassa olleen opetussuunnitelman mukaisina. Oppilaat siirretään uuteen opetussuunnitelmaan 1.8.2025 alkaen tai tarvittaessa hyödynnetään kahden vuoden siirtymäaikaa.